

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 136. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1839_640-txt-shoot-idm5152/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

gieringen først har overdraget Hr. Bispepen at foreslaae et Ritual og en Alterbog efter sit Hoved, og givet ham Forsødet i den Commission, der skal prøve Forslaget, og sammensat Commissionen, som han kunde ønske; da han og vil Majestæten vel, om Commissionen end ikke tilraader det, have over med dem af sine Præster, som allerunderdanigst foreskille, at de ved Sacramenterne umuelig med god Samvittighed kan giøre de Forandringer, og kun med Livet i Hænderne giøre det halsbrækkende Springom med Tæsterne; men der er siden eller ingen Udlyt til at Regieringen skulde, som jeg ønsker, lægge hele Forslaget paa Hylben til Wasihøimø, Wolsens og Walle's, slet ingen Udlyt til at Den, tværtimod Hr. Bispepens Ansættelse af Statskirken's Tæd, vilde tillegne sig min. Hvorvidt jeg derser end er paa, at en fuldkommen aandelig Frihed vilde skaffe Statskirken de bedste Præster, ligesom den umagtelig aabnede gode Præster den flemske og mest velgiørende Wijsomhed, for jeg dog for Dieblikket slet ikke ventte et saadant Mirakel, og har kun sagt Al, fordi den Herre, hvis Tæner jeg er, vil have det Lys, han taender hos os, til at skinne for alle dem „som er i Duset.“

Ogaa jeg vilde derfor gjerne foreslaae en Middelevri, naar jeg kunde finde en, der ikke lignede Sabernes i Paris og Nybøder, som er alt for langt fra at være gylden; men den eneste, jeg kan sige, er dobbelte Formularer ved Sacramenterne og Confirmationen,

Sognebaandets Løsning i samme Udstrækning, og frit Valg mellem vore gamle Tæster og Collector og dem, Hr. Bispepen foreslaaer. Dette, og naturligviis Frihed for at ubTvang, maatte nu vist nok alle Upartiske tilslaae, var en virkelig Middelvei mellem fuldkommen Frihed og slavisk Afhængighed, hvorved den Frihed, Regieringen alt længe har taalt, snarere indskrænktes end udvides, men ordnedes lovlig og blev taalelig for Menigheden; men Hovedsagen: de dobbelte Formularer og Sognebaandets Løsning, har jo ogsaa Hr. Bispepen Wylsters Stemme imod sig, saa det seer broget ud. Vilde imidlertid Hr. Professor Clausen og hans Displer, hvad aabenbar sene dem bedst, forsone sig med Sognebaandets Løsning, og ydige Samvittigheds-Tvangen og nøies med selv at have Part i Friheden, da turde der vel endnu være Haab om, at enten Hr. Wylster gav efter for Samfundlighederne, eller at Regieringen foretog det almindelige Bifald for hane, lod Hr. Professor Clausen raade for de nye Formularer til sine Displer, lod Kirkegangerne vælge frit ved Sacramenterne og Confirmationen mellem dem og os, og saae da, om ikke Sagen vilde jævne sig selv over hele Landet, som det er selskakt, den vilde det i Hovedstaden. Det er derfor kun de saakaldte Liberales Gru for Menigmands aandelige Frihed, eller indgroede Røg til Alt hvad der kommer fra mig, som

giver Kirke-Sagen et forsvølet Udseende, men hvorfor ikke haabe, at netop ved denne Leilighed, da Friheds-Tabel ved de Mynsteriske Formularer er vist, og Magt-Bindingen over de Umyndiges Sjæle ei mindre tvivlsom end papirist, Hovedmændene kunde give Fornust-grunde Mægt og finde sig i Villighed! Bist nok vilde de Clausenske Formularer i Alterbogen være en Torn i Diet paa maangen gammel dags Lutheran, men naar de betragtede dem som Prisen for at sikkre sig selv og deres Vorn det Gamle i Stats-Kirken, maatte og vilde de slaae sig til No. Figeledes vilde Sognebaandets Løsning stode endeel Sognepræster af alle Partier, men det vilde i Regelen kun være de Ubuelige, de Dorffe, de Magelige og de Herskesyge, som Regieringen aldrig kan sympathisere med, og de Enkeltte, der kun af en vis Omfindelighed eller af fantastiske Skrællebilleder er indtagne mod Friheden, vilde snart finde, den er slet ikke satlig, men vidunderlig herofrigende for enhver dygtig Præst, der ønsker at hans Sæd maa vore og bære moden Frukt, naar hans Læber forstumme. Kisbenhavn beviser det noksom, hvorlidt det er at besygte, Man paa Landet vil stærvist forlade nogen taalelig Sognepræst, og enhver alvorlig og retsindig Præst maa jo finde, at om det end var af de allerfletteste Grunde en Sognemand forlod hans Skriftestol eller lod sit Varn gaace op at lase hos en anden Præst, kunde han dog al-

drig noget Siebil onste med verdslig Tvang at hindre ham deri, saa det er kun den idelige Forvuring og Forverling af Christi Kirkes frivillige og Stats-Kirkens tvungne Medlemmer, af Mandeligt med Verdseligt, af det moralistiske Dnskelige med det borgerlige Tilladelige, og endelig af det Tilladte med det Befalede, det Utiltraadelige med det Forbudte, der endnu forvirer saadanne Munks Tanker om Sognebaandets Løsning. Her, i Konke-Gangen, findes da visse en gylden Middelvei, der stiller ad hvad ei uden stor Forvuring og reen Forbavelse kan sammenklaendes, og som jeg derfor inderlig vil ønske, alle mine ædle Landsmænd og især Medlemmerne i Stats-Kirken snart maatte finde og dristig følge, da jeg er vis paa, det skulde aldrig fortryde dem enten i Tid eller Evighed. Man har snakket og skrevet saalænge om en „christelig Stat,“ til sand og levende Christendom er nær ved at blive huevild og fredløs i alle Stater, saa hvor Man ikke med det tomme Navn vil erklære det virkelige Tilsvarende aaben Geide, maa man dog endelig huffe, at enten er Stat kun en Titel for hele det Borgerlige Selskab, og da er ingen Stat christelig, eller det er en Titel for Dyrigheden, og da veed Man, den kan Ingen paatvinge sin eller fratvinge deres Tro, eller det er Navnet paa en luftig Idee, som den virkelige Dyrighed og alle det Borgerlige Selskabs Medlemmer dog vel ikke skal opoffre sig for. Det Næste, Christus har sikkret, er vist nok en christelig

Stat, men, som vi Alle veed, ikke af denne Verden, saa den bestaar kun ved naadelig Frihed og bekæmpes derfor netop ved al Samvittigheds-Tvang, om den end overs under det allerschjønneste Paaastud!

Den Graaherde, som bar Danmarks Krone for et Aartusinde siden, i Ansgars Dage, han gik altsaa den gylde Middevei, vi maas ønske fulgt af de Danste Konger baade nu og herefter til Verdens Ende, idet han gjerne vilde lade Evangeliet have frit Lob og soie „Christus“ i hvad han kunde, uden at glemme, hans Krone var et Røslunds-Værk fra Hedenvold, og Dannemænd lige trængende og lige berettigede til Hjerte-Frihed og til en mild og faderlig Styrelse, enten saa Røslund eller Julevisen klang bedst i deres Øren, enten Balhal eller Paradis syntes dem det rette Glad hjem! I Pavedømmets Dage og lige til Borens forlod Man denne gylde Middevei, og gik til den Yderlighed at ville paavinge hele Folket Christdommen og dens Paradis, og det var Sovebarnsagen til den Lige gylde for Kirken og alt Gudommeligt, som herkede næsten enealdig ved dette Aarthundredes Begyndelse, og herker, stædt bekæmpet og svækket, i Grundten endnu. Under denne Lige gylde var Regjeringen nær gaaet til den anden Yderlighed og havde stræbt at paavinge Folket hvad de unge Præster kaldte Naturligt, med Udelukkelse af Evangeliet fra Ansgars og Luthers Dage, og Tiden har vist,

